

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра всесвітньої історії

ХОЛОДНА ВІЙНА: ВИТОКИ, ЕТАПИ, НАСЛІДКИ

Робоча програма

вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
напряму підготовки 6.020302 Історія

Луцьк – 2014

УДК 94(100)"1940/1990":327.5(073)
ББК 63.3(0)63-6р30-2
Х 73

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 3 від 20 листопада 2013 р.)*

Рецензент:

Кушпетюк О. І., кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри соціально-гуманітарних наук та суспільних відносин Луцького інституту розвитку людини університету «Україна».

Разиграєв О. В. Холодна війна: витоки, етапи, наслідки. Робоча програма навчальної дисципліни / О. В. Разиграєв. – Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2014. – 24 с.

У виданні вміщено робочу програму «Холодна війна: витоки, етапи, наслідки» складену відповідно до планів історичного факультету СНУ ім. Лесі Українки зі спеціальності «Історія», кваліфікаційний рівень «Бакалавр». Предметом вивчення навчальної дисципліни є історичне явище «холодної війни»: глобальної геополітичної, військової, економічної та ідеологічної конфронтації між СРСР і його союзниками, з одного боку, і США та їх союзниками – з іншого, що тривала з середини 1940-х до початку 1990-х років.

© Разиграєв О.В., 2014;

© Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2014

Вступ

Програма навчальної дисципліни “Холодна війна: витоки, етапи, наслідки” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напрямку підготовки 6.020302 Історія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історичне явище «холодної війни»: глобальної геополітичної, військової, економічної та ідеологічної конфронтації між СРСР і його союзниками, з одного боку, і США та їх союзниками – з іншого, що тривала з середини 1940-х до початку 1990-х років.

Міждисциплінарні зв'язки:

Курс має тісний взаємозв'язок з усіма дисциплінами історичного та політологічного циклу, соціологією, конфліктологією та культурологією.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Змістовий модуль I. «Холодна війна» у другій половині 1940-х – середині 1970-х рр.
2. Змістовий модуль II. Конфронтація в Африці та на Близькому Сході. «Холодна війна» у другій половині 1970-х – середині 1990-х рр.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 2	0203 Гуманітарні науки 6.020302 Історія	вибіркова
Модулів 3		Рік підготовки - 4
Змістових модулів 2		Семестр –8
ІНДЗ: €		Лекції - 24 год.
Загальна кількість годин: 72		
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних – 1,3 самостійної роботи - 1,3 індивідуальної роботи- 1,3	Бакалавр	Самостійна робота – 24 год. Індивідуальна робота - 24 год. Форма контролю: залік_

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни “Холодна війна: витоки, етапи, наслідки” є одержання студентами систематичних знань з історії «холодної війни»; вивчення причин, передумов та основних етапів цього явища; визначення місця, ролі та значення США та СРСР у системі міжнародних відносин другої половини ХХ ст.; з’ясування наслідків та уроків «холодної війни»

Основними завданнями вивчення дисципліни “Холодна війна: витоки, етапи, наслідки” є: ознайомити студентів з причинами та передумовами «холодної війни»; розглянути етапи «холодної війни»; з’ясувати хід та результати основних військових конфліктів; охарактеризувати головні чинники розпаду двополюсного світовлаштування.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- Причинами та передумови повоєнної біполярності світу;
- Періодизацію «холодної війни»;
- Хід та результати основних військових конфліктів;
- Головні чинники розпаду двополюсного світовлаштування.

вміти:

- Застосовувати набуті знання на практиці під час написання курсових та наукових робіт, проходження педагогічної практики;
- Оперувати новою термінологією;
- Систематизувати та аналізувати основні етапи «холодної війни».

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 72 години / 2 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. «Холодна війна» у другій половині 1940-х – середині 1970-х рр.

Тема 1. Вступ. Розкол післявоєнного світу: формування біполярності.

Геополітичні наслідки Другої світової війни. Зміна системи міжнародних відносин. Трансформація системи міжнародних відносин з мультиполярної в біполярну. Холодна війна. Термінологія і періодизація. Передумови «Холодної

війни». Внутрішні та зовнішні причини «холодної війни». Ідеологічні та військово-політичні чинники конфронтації. Фултонська промова В. Черчилля від 5 березня 1946 року. «Залізна завіса». Реакція Й. Сталіна на промову В. Черчилля у Фултоні. Д. Кеннан. «Доктрина стримування комунізму». Джозеф Маккарті та діяльність Комісії з розслідування антиамериканської діяльності. «Маккартизм».

Тема 2. Розвиток «холодної війни» у 1947-1949 рр.

Впровадження «доктрини стримування» у Східному Середземномор'ї. «Грецьке та Турецьке питання». Доктрина Трумена (12 березня 1947 р.). Її регіональний та глобальний аспекти. Економічна експансія США після Другої світової війни. Виступ міністра закордонних справ Джорджа Маршала в Гарвардському університеті 5 червня 1947 року. План Маршала (1948 р.) як приклад економічної дипломатії зовнішньополітичного курсу США. Створення Комітету з європейського економічного співробітництва. Організація економічного співробітництва та розвитку. Поділ Берліну на чотири окупаційні зони. Блокада Західного Берліна радянськими військам (1948). Хід та наслідки «Берлінської кризи» 1948-1949 рр. Розкол Німеччини (1949 р.). Створення Федеральної Республіки Німеччини (ФРН, травень 1949 р.) та Німецької Демократичної Республіки (НДР, жовтень 1949 р.).

Тема 3. Формування військово-політичних блоків

Причини формування військово-політичних блоків. Договір про союз та взаємну допомогу між Великобританією та Францією (1946 р.). Брюссельський пакт (1948 р.). Укладення Північно-Атлантичного договору. Характеристика Північноатлантичного договору. Конвенція «Про статус країн-учасниць НАТО». Країни-члени НАТО. Об'єднання східноєвропейських країн «народної демократії» навколо СРСР. Варшавська нарада з питань гарантування миру і безпеки в Європі. Підписання договору «Про створення Організації Варшавського договору» (ОВД., 1955 р.). Військово-політичні блоки в Азії. Військово-політична інтеграція на Близькому та Середньому Сході. Створення Організації центрального договору. Манільський договір від 8 вересня 1954 р. та утворення Організації договору Південно-Східної Азії.

Тема 4. Корейська війна (1950-1953 рр.)

Причини та передумови збройного конфлікту між Корейською Народно-Демократичною Республікою та Південною Кореєю. Корейський збройний конфлікт як опосередкована війна між Сполученими Штатами Америки і Організацією Об'єднаних Націй з південного боку та Народно-Визвольною Армією Китаю і військово-повітряними силами Радянського Союзу з північної. Проблема термінології: «Інцидент 25 червня», «Смута 25 червня», Вітчизняна Визвольна Війна. «Мала війна» в районі 38-ої паралелі (1949–1950 рр.). Основні військові дії 1950–1953 рр. Участь СРСР, США та Китаю у Корейській війні. Роль ООН. Мирна угода між США, Північною Кореєю та КНР від 27 липня 1953 рр. Наслідки Корейської війни.

Тема 5. Конфлікти у Європі (1950-1960-ті роки)

Радянсько-югославський конфлікт 1948-1956 років: передумови, етапи і наслідки. Оцінка радянсько-югославських відносин крізь призму протистояння Сходу і Заходу. Місце Югославії в геополітичних інтересах СРСР і США. Угорська революція 1956 року. Причини та передумови революції. Хронологія основних подій жовтня-листопада 1956 р. Берлінська криза 1961 р. Спорудження Берлінського муру. «Захисна стіна проти фашизму». «Празька весна» 1968 р.: причини, хід, наслідки. Політичні реформи Дубчека і його соратників. Спроби побудову «соціалізму з людським обличчям». Політична лібералізація в Чехословаччині упродовж січня-серпня 1968 року. Введення в країну радянських військ і військ країн Організації Варшавського договору.

Тема 6. Карибська криза 1962 року. В'єтнамська війна (1964-1975 рр.)

Карибська криза: причини, передумови, наслідки. Причини та хід В'єтнамської війни (1964-1975 рр.). Інцидент в Тонкінській затоці. Резолюція Конгресу США про надання президенту Л. Джонсонові право використовувати американські збройні сили в Південно-Східній Азії. Невдачі військ США у В'єтнамі. Підтримка СРСР Демократичної Республіки В'єтнам. Залишення Індокитаю американською армією у

1973 р. Поширення антивоєнних настроїв у США. Наслідки В'єтнамської війни. Післявоєнна криза в США.

Змістовий модуль 2. Конфронтація в Африці та на Близькому Сході.

«Холодна війна» у другій половині 1970-х – середині 1990-х рр.

Тема 1. «Холодна війна» на Близькому Сході

Близький Схід – порохова бочка світу у повоєнний період. Арабо-ізраїльське протистояння. Ворожість арабського світу до створеної у 1948 р. держави Ізраїль. Революція 1952 р. в Єгипті. Націоналізація урядом Гамаль Абдель Насера Суецького каналу в 1956 р. Англо-франко-ізраїльська агресія проти Єгипту. Прорадянський курс насерівського Єгипту. Доктрина Ейзенхауера (1957 р.). Розкол арабського світу. Прорадянська позиція: Сирія, Ірак, Єгипет, ОВП (Організація визволення Палестини). Західна позиція: Саудівська Аравія, Кувейт, Йорданія. Розв'язання арабами в червні 1967 р. війни проти Ізраїлю. Невдала для арабів війна «Судного дня» 1973 р. Ліванська війна 1982 р. «Холодна війна» як стримуючий чинник процесу мирного урегулювання конфліктних ситуацій у близькосхідному регіоні.

Тема 2. Африка в «холодній війні»

Участь СРСР та США в локальних конфліктах в Африці. Зображення радянським керівництвом кланової чи родоплемінної боротьби в країнах Африки як національно-визвольний рух та "революційну епоху переходу від капіталізму до соціалізму". Участь СРСР в конфліктах на території Анголи, Ефіопії та Мозамбіку. Військові дії у Родезії. Збройне протистояння в Конго. Радянська військова присутність в Сомалі. Перетворення країн "третього світу" на поле бити між Сходом і Заходом. Наростання протистояння на теренах "третього світу". Глобалізація протиборства двох систем, зростання міжнародної напруженості.

Тема 3. Курс на розрядку міжнародної напруженості (1970-і).

Передумови розрядки міжнародної напруженості. Поліпшення політичного клімату в Європі у першій половині 1970-х років. Зміни в радянсько-американських стосунках. Нова політика керівництва держав Західної і Східної Європи. Прихід до влади у ФРН "малої коаліції" під керівництвом соціал-демократа В.Брандта. Нормалізація відносини ФРН з країнами Центральної та Східної Європи. Багатосторонні консультації в Хельсінкі (1972–1973 рр.). Заключні рекомендації ("Синя книга"). Початок Наради з безпеки та співробітництва в Європі (НБСЄ) на рівні міністрів закордонних справ 35 країн (1973 р.). Визначення позицій Заходу і Сходу. Другий етап НБСЄ (1973–1975 рр.). Прийняття принципу непорушності кордонів у Європі. Підписання в Хельсінкі «Заключного акту» (1 серпня 1975 р.).

Тема 4. «Друге дихання «Холодної війни». Афганська війна (1979-1989 рр.)

Причини Афганської війни. Мета й плани СРСР в афганській війні. Вступ радянських військ на територію Афганістану. Хронологія основних подій війни. Гравці та їх інтереси. Реакція Заходу й Ісламського світу на ведення радянських військ а Афганістан. Позиція США в контексті радянсько-афганської війни. Закінчення війни. Наслідки перебування радянського контингенту на території Афганістану. Роль ООН у ситуації навколо Афганістану й міжнародно-правове врегулювання кризи. Причини поразки СРСР в афганській війні Ситуація в Афганістані після виводу радянських військ. Наслідки війни для сучасного Афганістану.

Тема 5. Кінець «Холодної війни» (друга половина 1980-х – середина 1990-х рр.)

Квітень 1985 р. – критична точка напруженості у стосунках Сходу і Заходу. М. Горбачов та «нове політичне мислення» в СРСР. Відмова від класових пріоритетів і звернення до загальнолюдських принципів у зовнішній політиці. Перехід від конфронтації до співробітництва у міжнародних відносинах. Активізація міждержавного діалогу СРСР і США. Американо-радянські угоди. Зустрічі у Женеві (1985 р.), Рейк'явіку (жовтень 1986 р.), Вашингтоні (грудень 1987 р.), Москві (травень-червень 1988 р.), Нью-Йорку, грудень 1988 р.). Промова Р.

Рейгана у Західному Берліні від 12 червня 1987 р. Згорання гонки озброєнь. Розпад РЕВ та ОВД. Нова роль центрально-і східноєвропейських держав на міжнародній арені. Проблематика врегулювання конфліктних ситуацій у світі.

Тема 6. Сутнісні ознаки «Холодної війни».

Винахід атомної бомби. Ракетно-ядерна гонка озброєнь в рамках протистояння СРСР та США в період холодної війни. Договір «Про заборону випробування ядерної зброї в атмосфері, космосі, і під водою». Договір «Про нерозповсюдження ядерної зброї» Концентрація передових технологій переважно в оборонних галузях. Гіпертрофований військово-промисловий комплекс. Діяльність спеціальних служб. Створення у США Центрального розвідувального управління. Шпигунсько-розвідувальна діяльність СРСР та США. Особливості антирадянської та антиамериканської пропаганди.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лек.	Інд.	Сам. роб.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль № 1. «Холодна війна» у другій половині 1940-х – середині 1970-х рр.				
Тема 1. Вступ. Розкол післявоєнного світу: формування біполярності.	8	2	2	4
Тема 2. Розвиток «холодної війни» у 1947-1949 рр.	8	2	2	4
Тема 3. Формування військово-політичних блоків	8	2	2	4
Тема 4. Корейська війна (1950-1953 рр.)	4	2	2	
Тема 5. Конфлікти у Європі (1950-1960-ті роки)	4	2	2	
Тема 6. Карибська криза 1962 року. В'єтнамська війна (1964-1975 рр.)	8	2	2	4
Разом за змістовим модулем 1	40	12	12	16
Змістовий модуль 2. Конфронтація в Африці та на Близькому Сході. «Холодна війна» у другій половині 1970-х – середині 1990-х рр.				

Тема 7. «Холодна війна» на Близькому Сході	4	2	2	
Тема 8. Африка в «холодній війні».	4	2	2	
Тема 9. Курс на розрядку міжнародної напруженості (1970-і).	8	2	2	4
Тема 10. «Друге дихання «Холодної війни». Афганська війна (1979-1989 рр.)	4	2	2	
Тема 11. Кінець «Холодної війни» (друга половина 1980-х – середина 1990-х рр.)	8	2	2	4
Тема 12. Сутнісні ознаки «Холодної війни».	4	2	2	
Разом за змістовим модулем 2	32	12	12	8
Усього годин	72	24	24	24

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Вступ. Розкол післявоєнного світу: формування біполярності.	4
2	Розвиток «холодної війни» у 1947-1949 рр.	4
3	Формування військово-політичних блоків	4
4	Карибська криза 1962 року. В'єтнамська війна (1964-1975 рр.)	4
5	Курс на розрядку міжнародної напруженості (1970-і).	4
6	Кінець «Холодної війни» (друга половина 1980-х – середина 1990-х рр.)	4
	Разом	24

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання виконується у формі написання есе на задану тему, а також підготовка історичного портрету.

Загальні вимоги до виконання:

- індивідуальне завдання повинно мати творчий, дослідницький характер;
- виконується ІНДЗ з дотриманням усіх усіх вимог до прикладних робіт. Текст повинен бути надрукований на принтері через 1,5 міжрядкових інтервали на одному

боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве – 25 мм, нижнє, верхнє – 20 мм, праве – 15 мм. За обсягом ІНДЗ має складати 15-20 сторінок. ІНДЗ починається з титульного аркуша, за ним розміщуються послідовно зміст ІНДЗ, основний текст, список використаних джерел (не менше 15).

Перелік тем для підготовки історичного портрету.

1. Андропов Юрій
2. Бжезінский Збігнев
3. Брежнев Леонід
4. Горбачов Михайло
5. Ейзенхауер Дуайт
6. Кеннан Джордж
7. Кеннеді Джон
8. Макарті Джозеф
9. Макнамара Роберт
- 10.Моше Даян
- 11.Рейган Рональд
- 12.Рузвельт Франклін
- 13.Сталін Йосип
- 14.Тетчер Маргарет
- 15.Тіто Йосип Броз
- 16.Трумен Гаррі
- 17.Хрущов Микита
- 18.Черчиль Уїнстон
- 19.Шарль де Голль

Перелік тем для підготовки ІНДЗ (есе)

1. Формування двополюсного світовлаштування: передумови, причини, наслідки.
2. Проблеми пієродизації «холодної війни».
3. Розпад біполярного світовлаштування: міф чи реальність?

8. Методи навчання

При вивченні курсу “Холодна війна: витоки, етапи, наслідки” нами використовуються такі методи навчання:

- методика проблемного навчання та евристичне навчання;
- презентації;
- реферати, які готують студенти самостійно та презентують для присутніх; аналітичні і проблемні лекції та дискусії.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

Питання для підготовки:

1. Холодна війна. Термінологія і періодизація.
2. Передумови «Холодної війни»
3. Ідеологічні та військово-політичні чинники конфронтації. Джордж Ф. Кеннан.
4. Доктрина Трумена. План Маршала
5. Маккартизм
6. Берлінська криза 1948-1949 рр. Розкол Німеччини (1949 р.)
7. Причини формування військово-політичних блоків.
8. Укладення Північно-Атлантичного договору (НАТО., 1949 р.)
9. Створення Ради економічної допомоги (РЕВ., 1949 р.) та Організації варшавського договору (ОВД., 1955 р.)
10. Військово-політичні блоки в Азії (СЕНТО, СЕАТО)
11. Корейська війна (1950-1953 рр.)
12. Радянсько-югославський конфлікт 1948-1956 років: передумови, етапи і наслідки

13. Угорське повстання 1956 р.
14. Криза 1961р. Спорудження Берлінського муру.
15. «Празька весна» 1968 р.
16. Карибська криза: причини, передумови, наслідки.
17. Причини, хід та наслідки В'єтнамської війни (1964-1975 рр.).
18. Холодна війна на Близькому Сході
19. Арабо-ізраїльська війна 1948 р.
20. Суецька криза 1956 р.
21. Шестиденна війна 1967 р.
22. Війна «судного дня» 1973 р.
23. Ліванська війна 1982 р.
24. Африка у холодній війні
25. Курс на розрядку міжнародної напруженості (1970-і – перша половина 1980-х рр.).
26. Нормалізація відносини ФРН з країнами Центральної та Східної Європи.
27. Радянсько-американські договори (1972-1974 рр.)
28. Нарада з питань безпеки і співробітництва в Європі (1975 р.)
29. Афганська війна (1979—1989)
30. Кінець «Холодної війни» (друга половина 1980-х –середина 1990-х рр.)
31. Сутнісні ознаки «Холодної війни»: гонка озброєнь, діяльність спеціальних служб, пропаганда.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі методи оцінювання:

- оцінювання виконання ІНДЗ;
- модульні контрольні роботи;
- залік.

11. Розподіл балів та критерії оцінювання

Загальна оцінка за курс складається як сума оцінок за кожен з двох модулів: з балів, які отримує студент за навчальну діяльність – виконання та захист індивідуальних завдань (за два модулі 40 балів). Отже, на за кожне індивідуальне завдання студент може отримати максимум - 20 б.; 2 модульні контрольні роботи (кожна по 30 б.) із загальною кількістю 60 балів, що у сумі дорівнює 100 балів.

Поточний контроль (макс = 40 балів)		Модульний контроль (макс = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3		
ІНДЗ (підготовка історичного портрету)	ІНДЗ (есе)	МКР 1	МКР 2	
20	20	30	30	100

Оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання:

Рівень виконання ІНДЗ	К-ть балів
ІНДЗ виконано відмінно: цілісно і повно висвітлена тема із сформульованими власними висновками	20
Недостатньо висвітлена тема із нечітко сформульованими власними висновками та рекомендаціями	15-19
Задовільне виконання ІНДЗ – неповно висвітлено тему без власних висновків студента, недостатньою кількістю задіяних методик	10-14
Тема висвітлена без чіткого розуміння суті дослідження	1-13

Наприкінці вивчення курсу, формою підсумкового контролю є залік, який оцінюється від 0 до 60 балів.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою ECTS.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
------------	-------------	-------------------------------

за всі види навчальної діяльності		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

12. Список джерел

1. Александров В. Новейшая история стран Европы и Америки (1945–1986) / В. Александров – М. : Высшая школа, 1988. – 591с.
2. Алексеев Ю.М. Всесвітня історія : Навчальний посібник / Ю. М. Алексеев, А. Г.Вертегел, Казаков О. О. – К. : Каравела, 2006. – 240 с.
3. Андрианова Т.В. Геополитические теории XX в.: Социал.-филос. исслед. / Т.В. Андрианова. – М. : Наука, 1996. – 178 с.
4. Атомный проект СССР: Документы и материалы. Т. 1. 1938-1945. Ч. 1; Т. 2. Атомная бомба. 1945-1954. Кн. 1 / Под ред. Л. Д. Рябева. М.; Саров, 1998. – 432 с.
5. Афганістан 1979–1992 (Мемуары). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.artofwar.net.ru/rubrics/view/afganistan_-1979-1992
6. Батюк В. Первые заморозки. Советско-американские отношения в 1945–1950 гг./ В. Батюк, Д. Евстафьев. – М. : Рос.университет. изд-во, 1995. – 253 с.
7. Берге И. В. Историческое недоразумение? "Холодная война", 1917–1990 гг. / И. В. Берге / Пер. с нидерл. – М. : Междунар. отношения, 1996. – 298 с.
8. Бжезинский З. Великая шахматная доска / З. Бжезинский. – М. : Международные отношения, 1998. – 256 с.
9. Бжезинський. З. «Холодна війна» та її наслідки / З. Бжезинський // Політика і час. – 1993. – № 1. – С. 48–55.

10. Бруган Х. Джон Кеннеди / Х. Бруган / Пер с англ. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1997. – 456 с.
11. Быстрова И. В. Военно-промышленный комплекс в СССР в годы холодной войны. (Вторая половина 40-х–начало 60-х годов) / И. В. Быстрова. – М. : ИРИ РАН, 2000. – 361 с.
12. Васильев А.М. Россия на Ближнем и Среднем Востоке: От мессианства к прагматизму / А.М. Васильев. – М. : Наука, 1993. – 400 с.
13. Гаджиев К.С. Введение в геополітику / К. С. Гаджиев / Изд-е 2-е, доп и перераб.: Учебник для вузов. – М. : Логос, 2002. – 320 с.
14. Газін В.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002) / Газін В.П. – К. : Либідь, 2004. – 626 с.
15. Гайдук И.В. Холодная война: новые подходы, новые документы / И. В. Гайдук, М. Л. Коробочкин, М. М. Наринский. – М. : ИВИ РАН, 1995. – 382 с.
16. Гартхофф Р. Л. Почему возникла "холодная война" и почему она закончилась? / Р. Л. Гартхофф // Междунар. жизнь. 1992. – № 3–4. – С. 124–133.
17. Горбачев М.С. Перестройка и новое мышление для нашей страны и для всего мира / М.С. Горбачев. – М. : Политиздат, 1987. – 271 с.
18. Грешнов А. Афганистан: заложники времени (Мемуары) / А. Грешнов – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.artofwar.net.ru/profiles/greshnov_andrei_b/view_book/afganistan_zalojniki_vremeni
19. Грибков А.И. Карибский кризис (к истории создания группы советских войск на Кубе.) / А.И. Грибков // Военно-исторический журнал. – 1992. – № 10–12.
20. Давидсон А.Б. Тропическая и южная Африка в XX веке / А.Б. Давидсон // Новая и новейшая история. – 2000. – № 5. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.africa.org.ua/history/4.htm>
21. Даллес А. Искусство разведки / А. Даллес. – М. : Междунар. отношения, 1992. – 285 с.
22. Ди Нольфо Э. История международных отношений. 1918–1999 / Э. Ди Нольфо. – М. : Логос, 2003. – 1306 с.

23. Дипломаты вспоминают. Мир глазами ветеранов дипломатической службы / Под. ред. П. П. Петрика, Б. И. Поклада, Ю. Д. Кашлева и др. – М.: Международные отношения, 1997. – 746 с.
24. Доктрина Р. Никсона [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.grinchevskiy.ru/1945-1990/guamskaya-doktrina.php>
25. Доктрина Трумена від 12 березня 1947 року. // Новітня історія країн Європи та Америки (1918–2007) : навч. посібник для самостійної роботи студента / Л. М. Мицик, Ю. В. Кузьменко. – К. : Академвидав, 2008. – С. 303.
26. Дубинин Ю.В. Тернистый путь к Хельсинки. 1975 / Ю.В. Дубинин // Новая и Новейшая история. – 1994. – № 4–5.
27. Дэвидсон Ф. Война во Вьетнаме (1946–1975) / Ф. Дэвидсон. – М. : Изографус, Эксмо, 2002. – 780 с.
28. Дэвис Д. Первая холодная война. Наследие Вудро Вильсона в советско-американских отношениях / Д. Дэвис, Ю. Трани. – М. : ОЛМА-ПРЕСС, 2002. – 479 с.
29. Дюрозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Ж.-Б. Дюрозель. – К. : Основи, 1995. – 903 с.
30. Эндрю К. КГБ. История внешнеполитических операций от Ленина до Горбачева / К. Эндрю, О. Городиевский – М. : Nota Bene, 1992. – 540 с.
31. Загладин Н.В. История успехов и неудач советской дипломатии / Н.В. Загладин. – М. : Международные отношения, 1990. – 229 с.
32. Заключительный акт Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе (Хельсинки, 1 августа 1975 года) – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_055
33. Иванян Э. А. История США: Пособие для вузов. / Э. А. Иванян. – М. : Дрофа, 2004. – 578 с.
34. Иванян Э.А. Белый дом. Президенты и политика / Э. А. Иванян. – М. : Международные отношения, 1979. – 522 с.
35. Иванян Э.А. Рональд Рейган / Э.А. Иванян. – М. : Мысль, 1991. – 411 с.

36. История международных отношений и внешней политики СССР / Под ред. Г.В. Фокеева. – М. : Международные отношения, 1987. – 826 с.
37. Іваницька О. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002) / О. Іваницька. – Вінниця : Фоліант, 2003. – 560 с.
38. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л. Зашкільняка. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. – 660 с.
39. Кикило В. За кулисами холодной войны-2: [о «цветных революциях» в Восточной Европе] / В. Кикило // Эхо планеты. – 2007. – № 43. – С. 20–23.
40. Киссинджер Г. Дипломатия / Г. Киссинджер / Пер. с англ. В. В. Львова. – М., 1997. – 848 с.
41. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки. Навчальний посібник для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів / А. М. Козицький. – Львів : Афіша, 2005. – 428 с.
42. Козицький А. Новітня історія Азії і Африки. Курс лекцій / А. М. Козицький. – Львів : Афіша 2000. – 159 с.
43. Конфліктологія / За ред. Л. М. Герасіна, М. І. Панова. – Х. : Право, 2002. – 256 с.
44. Копель О.А. Міжнародні відносини ХХ ст. / О.А. Копель, О.С. Пархомчук. – К. : Школяр, 1999. – 255 с.
45. Корниенко Г.М. "Холодная война": истоки, причины и последствия / Г. М. Корниенко // Осмысление истории. – М. : Просвещение, 1996. – С. 199–213.
46. Корниенко Г.М. Холодная война: свидетельство ее участника / Г.М. Корниенко. – М. : Международные отношения, 1994. – 626 с.
47. Картунов С. В. Холодная война: парадоксы одной стратегии / С. В. Картунов // Внешняя политика и безопасность современной России. – М.: Мысль, 2002. – Т.1. – С.383–404.

48. Косинова Т. События 1956 г. в Польше глазами советских диссидентов / Т. Косинова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.polska.ru/polska/historia/desid_1956.html
49. Крушинський В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика, 1945–1980: Навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. / В. Ю. Крушинський, В. А. Манжола. – К.: Либідь, 2007. – 189 с.
50. Леонов Н. С. Фидель Кастро. Политическая биография / Н. С. Леонов, В. А. Бородаев. – М. : Терра-Книжный клуб, 1998. – 448 с.
51. Лечуга К. В центре бури: Фидель Кастро, Н.С. Хрущев, Дж.Ф. Кеннеди и ракетный кризис / К. Лечуга. – М. : Си-Мар, 1995. – 200 с.
52. Локальні війни сучасності: [Зб. наук. ст.] / НАН України, Ін-т історії України, Нац. акад. оборони України, Укр. ін-т воен. історії; [Редкол.: С.В.Кульчицький (голов. Ред.) та ін.]. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2004. – 116 с.
53. Лундестад Г. Восток, Запад, Север, Юг: Основные направления международной политики, 1945–1996 / Г. Лундестад. – М. : Весь мир, 2002. – 358 с.
54. Макнамара Р. Вглядываясь в прошлое: Трагедия и уроки Вьетнама / Р. Макнамара / Пер. с англ. – М.: Ладомир, 2004. – 409 с.
55. Макнамара Р. Путем ошибок – к катастрофе / Р. Макнамара. – М. : Наука, 1988. – 266 с.
56. Манжола В.А. Ялтинсько-потсдамська система міжнародних відносин / В.А. Манжола // Центр дослідження міжнародних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edu.cirs.kiev.ua/smainmenu-16/s-smainmenu-76/106-sv.html>
57. Марушкин Б.И. Феномен холодной войны / Б.И. Марушкин // XX век: Многообразие, противоречивость, целостность. – М. : ИВИ РАН, 1996. – С. 145–195.
58. Марущак М. Й. Історія дипломатичних відносин у XX сторіччі / М.Й. Марущак. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 368 с.

59. Мессер Р.Л. "Святая надежда" Америки: Трумэн и атомная бомба (1945–1949) / Р.Л. Мессер // Американский ежегодник 1991. – М. : Наука, 1992. – С. 24–37.
60. Мицик Л. М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–2007) Навч. посібник для самостійної роботи студента / Л. М. Мицик, Ю. В. Кузьменко. – К. : Академвидав, 2008. – 544 с.
61. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70-ті роки): Підручник / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. – К. : Либідь, 1999.– 558 с.
62. Москва и Восточная Европа. Становление режимов советского типа (1949–1953): Очерки истории / Волокитина Т. В., Мурашко Г. П., Носкова А. Ф., Покивайлова Т. А. – М. : РОССПЭН, 2002. – 685 с.
63. Мусатов В.Л. Предвестники бури: политические кризисы в Восточной Европе (1956-1981) / В. Л. Муратов. – М. : Научная книга, 1996. – 398 с.
64. Наджаров Д. Г. К вопросу о генезисе холодной войны / Д. Г. Наджаров // Сталин. Сталинизм. Советское общество. – М. : Междунар. отношения, 2000. – С. 156–193.
65. Наринский М. М. СССР и план Маршалла: По материалам архива президента РФ / М. М. Наринский // Новая и новейшая история. – 1993. – № 2. – С. 11–20.
66. Наринский М.М. Берлинский кризис 1948–1949 гг. // Новая и Новейшая история. – 1995. – №3.
67. Наринский М.М. СССР и план Маршалла // Новая и Новейшая история. – 1993. – №2.
68. Новейшая история / За ред. Фураева. – 3-е изд. – К.: Сов. Шк., 1991. – 287 с.
69. Операция „Анадирь” / Под ред. Дмитриева А.А. – Москва : ЦИПК РВСН, 1997. – 276 с.
70. Организация Варшавского договора: Документы и материалы. 1955– 1980 / Под ред. В. Ф. Мальцева. – М. : Издательство политич. литературы, 1980. – 296 с.
71. Організація Північноатлантичного Договору (НАТО) // Офіційна інформація Комітету з питань європейської інтеграції Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://comeuroint.rada.gov.ua/komevrouint/control/uk/publish/article?art_id=47196&cat_id=47114

72. Павлов Н. В. История современной Германии 1945–2005 / Н. В. Павлов. – М. : АСТ, Астрель, 2006. – 512 с.
73. Пивовар С. Ф. Всесвітня історія. XX століття / Пивовар С. Ф., Серіщев Я. М., Стельмах С. П. – К. : Феміна, 1995. – 240 с.
74. Політична історія XX ст. / [В. Ф. Салабай, Л. О. Панчук, Я. А. Титаренко]. – К. : КНЕУ, 2001. – 376 с.
75. Пономарев М. В. Новая и новейшая история стран Европы и Америки. / М. В. Пономарев – М.: Владос, 2000. – Ч. 1. – 287 с.
76. Речь товарища И. В. Сталина на предвыборном собрании избирателей Сталинского избирательного округа г.Москвы 9 февраля 1946 года. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://oldgazette.ru/lib/stalin 2/02.html>
77. Рогов С.М. Советский Союз и США: поиск баланса интересов / С. М. Рогов. – М. : Международные отношения, 1989. – 344 с.
78. Родригес А. М. История XX века: Россия – Запад – Восток / А. М. Родригес, С. В. Леонов, М. В. Пономарев. – М. : «Дрофа», 2008. – 559 с.
79. Родригес А. М. Новейшая история стран Азии и Африки. XX век / А. М. Родригес, Р. Г. Ланда, И.Н. Селиванов и др. – М. : Владос, 2001. – 367 с.
80. Сергійчук І.М. Новітня історія країн Азії та Африки (1918 – кін. XX ст.) / І.М. Сергійчук. – Суми : ВТД „Університетська книга”, 2002. – 288 с.
81. Системная история международных отношений в четырех томах. 1918–2003. События и документы / Под ред. А.Д. Богатурова. – Том III. – М. : НОФМО, 2003. – 720 с.
82. Советская внешняя политика в годы «холодной войны» (1945–1985): Новое прочтение. / Отв. ред. Л.Н. Нежинский. – М. : Междунар. отношения, 1995. – 512 с.
83. СССР и холодная война / В.С. Лельчук, Е.И. Пивовар (ред.). – М. : Мосгорархив, 1995. – 312 с.
84. СССР и холодная война / Под ред. В. С. Лельчука и Е. И. Пивовара. – М., 1995. – 312 с.

85. Тисменяну В. Поворот у політиці: Східна Європа від Сталіна до Гавела / В. Тисменяну. – К. : Мегатайп, 2003. – 336 с.
86. Телеграмма посольства США в Москве №511 („Длинная телеграмма”). 22 февраля 1946 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: – Режим доступа: www.ilinskiy.ru/publications/sod/glprot-p2.php
87. Торкунов А. В. Загадочная война. Корейский конфликт 1950–1953 годов / А. В. Торкунов. – М., Росспэн, 2000. – 308 с.
88. Трошин Ю. А. История стран Азии и Африки в новейшее время : 1918–2000: учебное пособие / Ю. А. Трошин. – М. : Весь Мир, 2004. – 608 с.
89. Улунян Ар.А. Балканы: горячий мир холодной войны. Греция и Турция между Западом и Востоком. 1945–1960 гг. / Ар.А. Улунян. – М., 2001. – 283 с.
90. Филитов А.М. Холодная война: историографические дискуссии на Западе / А. М. Филитов. – М. : Международные отношения, 1991. – 462 с.
91. Фултонська промова В. Черчилля від 5 березня 1946 року // Новітня історія країн Європи та Америки (1918–2007) [Текст] : навч. посібник для самостійної роботи студента / Л. М. Мицик, Ю. В. Кузьменко. – К. : Академвидав, 2008. – С. 292–298.
92. Фурсенко А. А., Адская игра: секретная история Карибского кризиса, 1958-1964 / А. Фурсенко, Т. Нафтали. – М. : Гея итэрум, 1999. – 556 с.
93. Холодная война – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.coldwar.ru/>
94. Холодная война. 1945–1963 гг. Историческая ретроспектива: Сб. ст. / Рос. акад. наук. Ин-т всеобщей истории / Отв. ред. Н. И. Егорова, А. О. Чубарьян. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2003. – 640 с.
95. Холодная война: Новые подходы, новые документы / Отв. ред. М. М. Наринский. – М. : «Дрофа», 1995. – 400 с.
96. Хрущев С. Кубинский ракетный кризис. События почти вышли из-под контроля Кремля и Белого дома / С. Хрущев // Международная жизнь. – 2002. – № 5. – С. 57–79.

97. Хрущев С. Н. Рождение сверхдержавы: Книга об отце / С. Н. Хрущев. – М. : Время, 2002. – 638 с.
98. Хрущев С.Н. Никита Хрущев: кризисы и ракеты / С. Н. Хрущев. – М. : Новости, 1994. – 328 с.
99. Цветков Г. М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917–1945 рр.: Навч. посібник для студ. вищ. закладів освіти. – К. : Либідь, 1997. – 232 с.
100. Чубарьян А.О. Новая история «холодной войны» / А.О. Чубарьян // Новая и новейшая история. – 1997 – № 6. – С. 3–22.
101. Шлезингер А. Истоки «холодной войны» // Циклы американской истории. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/shlez/08.php
102. Шлезингер А. Некоторые уроки "холодной войны" / А. Шлезингер // Новая и Новейшая история. – 1991. – № 1. – С 75–81.
103. Шульгін В. Операція „Анадир”: цифри і факти / В. Шульгін // „Дзеркало тижня”. – 2002. – № 41 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/SOCIETY/operatsiya_anadir_tsifri_i_fakti-29968.html
104. Эдельман Д. Прелюдия "холодной войны": к истории советско-американских отношений / Д. Эдельман // Вопросы истории. – 1991. – № 6. – С. 16–25.
105. Яжборовская И. Трансформация Восточной Европы в конце XX века / И. Яжборовская // Вопросы истории. – 2007. – № 6. – С. 17–37.
106. Яковлев А.Н. От Трумэна до Рейгана: Доктрины и реальности ядерного века / А. Н. Яковлев. – М. : Наука, 1984. – 305 с.
107. Ялта-45. Начертания нового мира : [документы и фотографии из личного архива Сталина] / Под. ред. Н.А. Нарочницкая. – М. : Вече, 2010 . – 287 с.
108. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття: підруч. для вищ. навч. закл. / В. Яровий. – К. : Генеза, 2005. – 814 с.

Навчально-методичне видання

Разиграєв Олег Володимирович

ХОЛОДНА ВІЙНА: ВИТОКИ, ЕТАПИ, НАСЛІДКИ

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни

X 73 Разиграєв О. В. Холодна війна: витоки, етапи, наслідки. Робоча програма навчальної дисципліни / О. В. Разиграєв. – Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2014. – 24 с.

УДК 94(100)"1940/1990":327.5(073)
ББК 63.3(0)63-6p30-2